

RESOLUCIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES

QUEIXA RELATIVA AL DRET A UNA BONA ADMINISTRACIÓ (ÚS DE L'ESPAI PÚBLIC)

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

En data 6 de febrer de 2024, el ciutadà, que actua com a president de l'Associació Mercat de Segona Mà, va presentar una queixa en aquesta Sindicatura en què exposava la seva disconformitat per la decisió municipal de no renovar el conveni de col·laboració entre el Districte de Ciutat Vella i l'Associació Mercat de Segona Mà per a la celebració de la fira mercat Flea Market.

El ciutadà manifestava que el mercat havia estat una part vital del barri del Raval des de l'any 2010, beneficiant la comunitat local i contribuint significativament a la cultura urbana de Barcelona.

Per aquest motiu, demanava que es reconsideri la decisió de cancel·lar el Flea Market i que s'explorin alternatives que en permetin la continuïtat, donat el seu valor cultural i turístic, els beneficis ambientals i de sostenibilitat que suposa, el suport a les persones vulnerabilitzades i l'oportunitat econòmica per a moltes persones que difícilment poden arribar a final de mes.

Actuacions fetes

Admesa a tràmit la queixa, la Sindicatura va iniciar la instrucció de l'expedient. Va estudiar els fets i la legislació aplicable, amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els **principis de bona administració** per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Després d'examinar el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, es va considerar convenient dirigir-se al **Districte de Ciutat Vella** per tal de conèixer les intervencions fetes en relació amb la queixa presentada.

El dia 8 de febrer de 2024 es va sol·licitar a aquest organisme la informació necessària per a l'estudi de la queixa.

Resposta dels òrgans afectats

El dia 16 de febrer de 2024 aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada. L'escrit exposa els motius pels quals s'ha pres la decisió de no renovar el conveni.

CONSIDERACIONS

1. La decisió del Districte de Ciutat Vella

El Districte justifica la seva decisió de posar fi a la celebració de la fira mercat Flea Market atenent a l'interès general, la seguretat i la convivència a l'espai públic, ja que, **malgrat tots els aspectes positius que suposava la fira mercat, es generaven una sèrie de dinàmiques negatives al seu entorn que requerien molts recursos de la Guàrdia Urbana de Barcelona** per poder-les controlar, i això anava en detriment de la seguretat i l'ordre públic.

Els membres de l'Associació Mercat de Segona Mà, segons ens van exposar, ja feia temps que estaven advertint els responsables municipals que la situació a l'entorn del mercat s'estava descontrolant i que calia prendre mesures, perquè cada cop hi havia més paradistes sense llicència que s'hi afegien els dies que tenia lloc la fira mercat.

Arran d'aquesta problemàtica, en data 18 de gener de 2024, es va mantenir una reunió entre els organitzadors i la Gerència del Districte de Ciutat Vella, equip tècnic i jurídic del Districte, Direcció de Comerç i Guàrdia Urbana, en què se'ls va comunicar la impossibilitat de mantenir la fira en les condicions actuals, atès que els dies de celebració atreïen a la zona més d'un centenar de venedors ambulants que no disposaven d'autorització i col·lapsaven l'espai públic, fet que generava conflictes i molèsties al veïnat. El seu desallotjament era el que requeria més recursos.

Així, en data 5 de febrer de 2024, el gerent del Districte de Ciutat Vella va signar la carta en què es comunicava a l'Associació Mercat de Segona Mà la decisió de no renovar les llicències individuals dels participants en la fira mercat, a partir del mes de març del 2024, atès que era l'associació qui gestionava les llicències individuals dels paradistes i el fet de no renovar el conveni amb l'entitat suposava també la no renovació de les llicències individuals.

Recordem que **l'associació havia disposat d'una llicència col·lectiva d'ús comú especial de la via pública per a la venda no sedentària a la plaça de Blanquerna per dur a terme l'exposició i venda de productes de segona mà**, de manera convenientment delimitada i amb un format uniforme. L'última, la de l'any 2023, incloïa un màxim de 108 participants, tots ells identificats i amb una estructura de parades de 2 x 2 metres.

L'Ajuntament liquidava les taxes corresponents, d'acord amb l'Ordenança fiscal núm. 3.10, a l'Associació, la qual actuava com a gestora del procés de selecció i d'adjudicació de les parades, d'acord amb els principis d'objectivitat, publicitat i concurrència, i s'encarregava de comprovar que els participants seleccionats per participar en la fira mercat disposessin del certificat negatiu de deute amb l'Ajuntament, **segons el conveni de col·laboració signat entre les parts.**

2. Les llicències d'ús comú especial de la via pública

Les places i els carrers de la ciutat són l'espai col·lectiu que pertany a tota la ciutadania, on transcorre la vida quotidiana i on, en gran mesura, es desenvolupen les relacions socials, comercials i de lleure. Les autoritats municipals, com a responsables del disseny i l'organització de la ciutat, han de poder **garantir la qualitat de l'espai públic de manera que es faciliti l'equilibri, l'harmonia i la cohesió social.**

En aquest sentit, cal tenir molt present que **les activitats que es desenvolupin a la via pública no poden limitar el dret dels altres als usos generals.** Així ho estableix l'article 2 de l'Ordenança sobre l'ús de les vies i els espais públics de Barcelona, que regula tant els usos com les activitats que es duen a terme a les vies i els espais destinats a l'ús públic de titularitat municipal.

Per tant, l'Ajuntament, en exercici de les seves competències (article 84.2 de l'Estatut d'autonomia i article 218 del Decret legislatiu 2/2003, pel qual s'aprova el text refós de la Llei municipal i de règim local de Catalunya), regula l'ús especial dels béns de domini públic i, a aquest efecte, estableix el règim d'autorització prèvia per a l'ocupació dels espais d'ús públic, que sempre s'atorgaran amb caràcter discrecional i supeditades als interessos públics, d'acord amb l'article 48 de l'Ordenança sobre l'ús de les vies i els espais públics.

No podem oblidar, així, que **les llicències per a la venda no sedentària a l'espai públic**, en tant que suposen una ocupació i un ús de l'espai, **es concedeixen a precari i són provisionals, i que, per motius de força major**, com ho són garantir la seguretat i l'ordre públic, **es poden restringir** encara que les activitats siguin d'interès públic, de conformitat amb el que preveuen els articles 2, 39 i 48 de l'Ordenança abans esmentada.

3. Les oportunitats d'un mercat de segona mà

Aquesta institució no ha observat indicis d'una actuació municipal irregular o inadequada en aquest cas. No obstant això, considerem que el districte hauria pogut tenir un paper positiu en la cerca d'un nou emplaçament per al mercat.

Si bé aquesta fira al Districte de Ciutat Vella ha acabat esdevenint un pol d'atracció de la venda ambulant, no podem oblidar que, durant diversos anys, ha tingut un impacte positiu sobre el territori, **dinamitzant barris força degradats del barri del Raval** pels usos que s'hi donaven. De manera que la celebració de la fira mercat va suposar una oportunitat per poder modificar les dinàmiques del territori.

Justament per això els responsables municipals van valorar positivament la proposta de celebrar la fira mercat, i ho van regular mitjançant un conveni entre els promotors i l'Ajuntament, tal com preveu l'article 39.4 de l'Ordenança sobre l'ús de les vies i els espais públics de Barcelona. Com s'exposava en el punt III de la part expositiva del conveni, el Districte de Ciutat Vella va considerar que el bon clima i el caràcter cosmopolita de Barcelona facilitava el desenvolupament d'aquesta activitat.

Ara bé, cal tenir en compte que la capacitat dels espais públics per celebrar-hi activitats és limitada i pot ser canviant. L'Ajuntament té la potestat de valorar en cada moment la necessitat d'adaptar-se a les diferents circumstàncies i situacions que vagin sorgint. I això és precisament el que ha ocorregut en aquest cas.

Això no obsta perquè aquesta Sindicatura consideri enormement positiu el fet de disposar d'un teixit associatiu a la ciutat que faci possible la celebració d'una fira mercat de productes de segona mà en un context com l'actual, marcat per la crisi climàtica i importants reptes de caràcter socioeconòmic. Així, d'una banda, creiem que aquestes iniciatives són **una oportunitat des del punt de vista de la sostenibilitat i el consum responsable**, ja que representen una aposta clara per l'economia circular, el reciclatge i l'aprofitament de recursos. De l'altra, creiem que els mercats de segona mà contribueixen a fer accessibles determinats béns i productes a preus més ajustats, la qual cosa pot tenir un impacte positiu en economies domèstiques tensionades o en grups de població en situació de més vulnerabilitat.

Per aquests motius, la Sindicatura considera que l'Ajuntament podria valorar la possibilitat de reubicar la fira mercat en un indret de la ciutat, on eventualment pugui desenvolupar el paper dinamitzador que, en el seu moment, va tenir a Ciutat Vella.

DECISIÓ

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta municipal de Barcelona i el reglament que regula la Sindicatura de Greuges de Barcelona, aquesta institució té com a missió valorar si s'ha produït un greuge. Considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, **l'actuació del Districte de Ciutat Vella ha estat ajustada a dret** en haver notificat i explicat anteriorment a les persones interessades la decisió presa, **però té marge de millora quant a l'acompanyament als organitzadors de la fira mercat** per cercar altres possibles emplaçaments compatibles amb l'activitat, per tots els aspectes positius que representa la fira.

Per tot el que s'ha exposat, aquesta Sindicatura emet la decisió següent:

- **Recomanar a la Gerència de Coordinació Territorial, conjuntament amb tots els Districtes**, que valorin altres possibles emplaçaments per celebrar una fira mercat de segona mà, amb exposició i venda de productes, i que s'estableixin el procediment i les condicions per adjudicar-la.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i s'informarà la persona interessada del seu contingut.